

Article d'opinió

Malalties infectocontagioses i vacunació en el període post COVID-19

Dra. Natalia Egri. Servei d'Immunologia. Centre de Diagnòstic Biomèdic. Hospital Clínic de Barcelona

Un cop superat el pic pandèmic del COVID-19 estem assistint en els darrers temps a la publicació de titulars de premsa intranquil·litzadors relacionats amb un repunt de malalties infectocontagioses infantils o estacionals. Aquestes informacions han de ser contextualitzades i motiu de reflexió tant d'autoritats científiques/sanitàries com del públic general.

La pandèmia de COVID-19 va imposar una sèrie de mesures excepcionals sense precedents en la història recent de la humanitat (distanciament social, màscares, rentat de mans, reducció del nombre de contactes, etc.). Aquestes intervencions personals no farmacològiques (IPNF) van contribuir a limitar la transmissió del virus SARS-CoV-2 i també la propagació d'altres patògens.

En relació amb la pandèmia de COVID-19 es va poder frenar així la transmissió i el contagi i, per tant, la incidència de la malaltia. Aquest efecte positiu a curt termini va ser benvingut, ja que va evitar una sobrecàrrega de les sales d'emergència i les unitats de cures intensives dels sistemes sanitaris.

D'altra banda, hem de tenir present que les infeccions de la primera infància, amb més freqüència virals, són gairebé inevitables en els primers anys de vida. En aquest sentit la manca d'estimulació immunitària per manca d'exposició a agents infectocontagiosos com a conseqüència de les IPNF podria induir un "deute d'immunitat o bretxa immunitària" a causa d'una alteració dels patrons de circulació estacionals predictibles de moltes malalties endèmiques virals en nens amb conseqüències negatives quan la pandèmia està sota control. Tal com s'aprecia al model de la Figura 1 adjunta, les IPNF durant el període de control de la pandèmia COVID-19 suposarien tant un augment de la mida com de l'edat de població susceptible a les malalties infectocontagioses infantils. Això condicionaria que en el període posterior s'observi un augment dels casos d'aquestes malalties en nens de més edat.

Aquest canvi de patrons suggereix que les epidèmies de virus respiratori sincicial (VSR) i possiblement de influença podrien ser més intenses en els propers anys (1). Després de la

relaxació de les principals mesures d'IPNF, les malalties del tracte respiratori superior degut a rinovirus humans van ser els primers a ressorgir en moltes àrees geogràfiques (3,4). L'any 2020 no hi va haver un augment típic d'hospitalitzacions de nens a l'hivern relacionades amb el VSR. A mesura que les IPNF es van relaxar encara més, els brots de VSR van començar la primavera següent amb onades de malaltia que van afectar nens i persones grans.

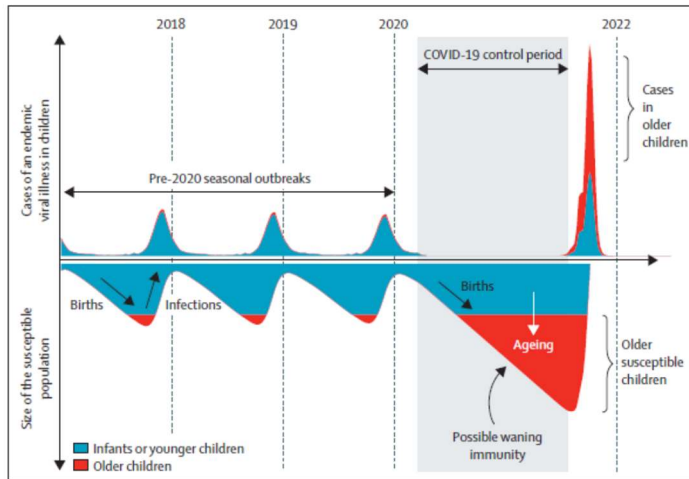

Figura 1. Model de la circulació endèmica del virus en nens després de la interrupció de la pandèmia de COVID-19. Possible trajectòria dels brots estacionals de casos d'una malaltia viral endèmica en nens abans i després del 2020 després del període de control de COVID-19 amb IPNF (2).

Tot i que les IPNF van prevenir la morbiditat i la mortalitat en moltes infeccions i les seves malalties associades, la menor exposició a virus endèmics va crear un deute d'immunitat, és a dir, un grup d'individus susceptibles que eviten la infecció i per tant no tenen immunitat específica davant del patògen contra futures infeccions.

Aquest "deute immunitari" va poder ser una de les possibles raons del comportament atípic recentment observat tant del VSR com de la grip, amb un augment de les hospitalitzacions i la gravetat dels quadres en grups vulnerables com els nens i els més grans de 80 anys.

Així mateix, aquest deute immunitari per a malalties previsible mitjançant vacunació, com la grip, xarampió i pòlio s'ha vist agreujat per la disminució observada en la taxa de vacunació infantil. L'efecte acumulatiu en els nens susceptibles, la immunitat decreixent en el temps amb una exposició menor als virus endèmics habituals, i una vacunació minvada en alguns entorns amplien aquest deute d'immunitat i augmenta el potencial per a futurs brots de virus endèmics. En aquest sentit, malalties poc freqüents des de fa dècades podrien tornar i aquest fet ja està passant amb el xarampió o la poliomièlitis, malalties que tenen conseqüències greus a ciutats com Londres, Nova York (5,6).

Per tant, és fonamental identificar i eliminar el deute immunitari augmentant la cobertura de vacunes infantils de rutina, incloses les vacunes contra el xarampió, parotiditis i la rubèola, recordant que la vacunació ha demostrat ser una mesura segura i amb eficàcia inqüestionable.

Referencias

1. Baker RE, Park SW, Yang W, Vecchi GA, Jessica C, Grenfell BT. The impact of COVID-19 nonpharmaceutical interventions on the future dynamics of endemic infections. *Proc Natl Acad Sci U S A*. 2020;117(48):30547–53.
2. Messacar K, Baker RE, Park SW, Nguyen-Tran H, Cataldi JR, Grenfell B. Preparing for uncertainty: endemic paediatric viral illnesses after COVID-19 pandemic disruption. *Lancet*. 2022;400(10364):1663–5.
3. Fong MW, Leung NHL, Cowling BJ, Wu P. Upper Respiratory Infections in Schools and Childcare Centers Reopening after COVID-19 Dismissals, Hong Kong. *Emerging infectious diseases*. 2021;27(5), 1525–7.
4. Rodgers L, Sheppard M, Smith A, Dietz S, Jayanthi P, Yuan Y, et al. Changes in Seasonal Respiratory Illnesses in the United States During the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic. *Clin Infect Dis*. 2021;73(Suppl 1):S110–7.
5. Fundación iO. Aumentan los casos de sarampión en Londres. [Internet] 2024. Available from: <https://fundacionio.com/aumentan-los-casos-de-sarampion-en-londres-alertan-autoridades>.
6. Center for Disease Control and Prevention. CDC 24/7: Saving Lives, Protecting People™. Measles Cases and Outbreaks. [Internet] 2024. Available from: <https://www.cdc.gov/measles/cases-outbreaks.html>.